

Monitor Onderwijs Zorg PO&VO in Flevoland

Schooljaar 2009-2010

juni 2010

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	5
1. Organisatiestructuur van Onderwijs Zorg PO & VO	7
2. Deelname van Flevolandse leerlingen aan Onderwijs Zorg PO & VO	10
2.1 Flevolandse zorgleerlingen	10
2.2 Flevolandse leerlingen met ambulante begeleiding	16
2.3 Almeerse leerlingen in het speciaal onderwijs: Gewoon Anders	17
3. Voorzieningen voor zorgleerlingen in Flevoland	20
3.1 Voorzieningen voor Speciaal Basisonderwijs (SBO)	20
3.2 Voorzieningen voor (Voortgezet) Speciaal Onderwijs ((V)SO)	21
3.3 Voorzieningen voor Leerwegondersteunend onderwijs (Lwoo)	23
3.4 Voorzieningen voor Praktijkonderwijs (PrO)	24
3.5 Voorzieningen voor speciaal (basis)onderwijs buiten Flevoland	25
3.6 Beoordeling speciaal (basis)onderwijs door Inspectie	26
4. In- en uitstroom zorgleerlingen Flevoland	27
4.1 Instroom zorgleerlingen	27
4.2 Uitstroom zorgleerlingen	28
5. Leerlingenvervoer Flevoland	29
5.1 Deelname leerlingenvervoer	29
5.2 Reisafstanden en reistijden	31
6. Wachtlijsten, verzuimers en thuiszitters	34
Bijlage I Overzicht gegevens naar bron	36
Bijlage II Referentiepopulatie	37

Colofon

opdrachtgever	Provincie Flevoland, afdeling Jeugd Samenleving en Cultuur
onderzoek en samenstelling	drs. M. Franzen - van der Stoep & drs. M. Babeliowsky Babeliowsky Onderwijsonderzoek
telefoonnummer	036 54 00 603
e-mail	info@babeliowsky.nl

Samenvatting

Het rapport beschrijft de uitkomsten van de derde meting naar de stand van zaken in het onderwijs voor zorgleerlingen in de provincie Flevoland. Het gaat om leerlingen in het speciaal onderwijs, het leerwegondersteunend onderwijs en het praktijkonderwijs (hierna te noemen: Onderwijs Zorg PO & VO). Opnieuw is een veelheid aan informatiebronnen geraadpleegd. De bevindingen laten zich als volgt samenvatten:

- In Flevoland zijn ruim 76 duizend leerplichtige kinderen. Van hen volgt 10% een vorm van Onderwijs Zorg PO & VO. Het grootste deel van deze zorgleerlingen krijgt leerwegondersteuning (42%). Daarnaast volgt 27% onderwijs op een school voor speciaal (voortgezet) onderwijs (cluster 1 t/m 4) en 18% op een school voor speciaal basisonderwijs. De overige 14% neemt deel aan het praktijkonderwijs. De deelname aan Onderwijs Zorg PO & VO is het hoogst voor de gemeente Lelystad (12%) en het laagst voor de gemeente Zeewolde (6%).
- De deelname aan Onderwijs Zorg PO & VO is de afgelopen jaren gestegen. Dit geldt met name voor het aantal leerlingen in cluster 4. Ook voor cluster 3 en het praktijkonderwijs is er sprake van een stijging. Het aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs is gedaald.
- Van de leerlingen die Onderwijs Zorg PO & VO volgen verlaat 13% hiervoor de provincie. In Zeewolde is dat aandeel het grootst, terwijl het in Lelystad het kleinst is. Het zijn met name de leerlingen met een zwaardere zorgvraag die onderwijs volgen buiten de provincie. Van de leerlingen die onderwijs volgen buiten de provincie bezoekt 66% een school voor speciaal onderwijs. Bijna een derde van alle Flevolandse leerlingen in het speciaal onderwijs volgt dan ook onderwijs buiten de provincie.
- Het aantal leerlingen met ambulante begeleiding is opnieuw toegenomen en ligt nu op bijna 1.200 leerlingen. Door leerlingen in cluster 3 wordt relatief minder vaak gebruik gemaakt van ambulante begeleiding.
- Voor cluster 1 & 2 leerlingen zijn de onderwijsvoorzieningen in Flevoland beperkt. Deze leerlingen kunnen kiezen voor ambulante begeleiding op een Flevolandse school. Almeerse leerlingen in de basisschoolleeftijd met een indicatie voor cluster 2 kunnen ook onderwijsondersteuning krijgen door Stichting Gewoon Anders volgens het model *groep in school*. De voorzieningen voor cluster 3 zijn de afgelopen jaren uitgebreid door de opening van de locaties van De Mozarthof en De Trappenberg in Almere. Het aantal leerlingen dat op een Flevolandse cluster 4 school onderwijs volgt is de laatste jaren gestegen.
- Bijna alle leerlingen in het speciaal basisonderwijs zijn afkomstig van een reguliere basisschool. Voor het speciaal onderwijs ligt dit percentage veel lager. Een grote groep leerlingen stroomt ook in het speciaal onderwijs vanuit het speciaal basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. De meeste leerlingen die leerwegondersteunend onderwijs volgen komen van een reguliere basisschool. In het praktijkonderwijs is de grootste groep afkomstig van het speciaal basisonderwijs.

- In totaal maken ruim tweeduizend Flevolandse zorgleerlingen gebruik van het leerlingenvervoer. Dat is 60% van alle Flevolandse leerlingen in het speciaal (basis)onderwijs. De leerlingen in clusters 1 en 2 maken bijna allemaal gebruik van het leerlingenvervoer. Gemiddeld legt een Flevolandse leerling 33 kilometer af om buiten de eigen gemeente speciaal (basis)onderwijs te volgen. Leerlingen uit Lelystad leggen gemiddeld de grootste afstand af, terwijl de leerlingen uit Urk en Zeewolde de kortste afstanden reizen. Het gemiddeld aantal kilometers is de afgelopen jaren gedaald van 39 kilometer in 2007 naar 33 kilometer in 2009.
- Het aantal leerlingen op een wachtlijst voor speciaal (basis)onderwijs is sinds 2005 gestegen. De meeste leerlingen staan op een wachtlijst voor cluster 4.

Inleiding

Vanaf 2003 heeft de Provincie Flevoland elke 2 jaar een monitor opgesteld over de situatie in het Onderwijs Zorg primair onderwijs en voortgezet onderwijs (hierna Onderwijs Zorg PO&VO) in Flevoland.

De motivatie voor het uitbrengen van een monitor komt oorspronkelijk voort uit de wens dat kinderen het voor hen benodigde onderwijs zo dicht mogelijk bij huis kunnen volgen. Voor Flevoland geldt namelijk dat het voorzieningenniveau lager is dan op het oude land. In de programmabegroting 2010 staat dat de provincie een volledig aanbod van goed gespreid en bereikbaar speciaal onderwijs blijft stimuleren. Om na te gaan in hoeverre het beleid vruchten begint af te werpen is er besloten periodiek de gegevens te actualiseren. Om te kunnen beoordelen of de inspanningen van de verschillende betrokken partijen lonen, wordt elke 2 jaar een monitor Onderwijs Zorg PO&VO uitgebracht door de Provincie Flevoland.

In deze 3^e monitor is voor het eerst ook aandacht besteed aan het leerwegondersteunend onderwijs waarmee alle vormen van onderwijs waarbij de leerling extra zorg ontvangt zijn opgenomen in het onderzoek. Tevens is in deze monitor aandacht besteed aan de in- en uitstroom van leerlingen en leerling-kenmerken zoals leeftijd, geslacht en etnische herkomst.

Dit rapport, dat is samengesteld in het eerste kwartaal van 2010, geeft de opbrengsten weer van het derde vervolgonderzoek naar de stand van zaken in het Onderwijs Zorg PO&VO in Flevoland. In dit rapport wordt onder Onderwijs Zorg PO&VO verstaan: Speciaal Onderwijs (SO), Voorgezet Speciaal Onderwijs (VSO), Speciaal Basisonderwijs (SBO), Praktijkonderwijs (PrO) en Leerwegondersteunend Onderwijs (LWOO).

In dit onderzoek wordt antwoord gegeven op de volgende onderzoeksvragen:

1. Hoeveel en welke Flevolandse leerlingen nemen deel aan het Onderwijs Zorg PO&VO?
 - hoeveel en welke leerlingen volgen het Onderwijs Zorg PO&VO binnen/buiten de provincie en binnen/buiten de eigen woonplaats?
 - hoeveel leerlingen met een WEC-indicatie volgen regulier onderwijs met een 'rugzakje'?
 - hoeveel leerlingen nemen deel aan de 'stichting gewoon anders' (SGA), onderscheiden naar woonplaats en naar de drie gehanteerde groepsmodellen?
 - wat is de samenstelling van de Flevolandse leerlingenpopulatie Onderwijs Zorg PO&VO, onderscheiden naar enkele leerling-kenmerken (geslacht, etnische herkomst, leeftijd, voorgaand onderwijs en status woonwijk) en soort Onderwijs Zorg PO&VO?
2. Hoeveel Flevolandse leerlingen staan op een wachtlijst of volgen geen onderwijs?
 - hoeveel leerlingen staan op een wachtlijst voor indicatiestelling?
 - hoeveel leerlingen staan op een wachtlijst voor onderwijsplaatsing?
 - hoe groot is het aantal relatief-permanente en absolute verzuimers?
3. Hoe verlopen de instroom en uitstroom van de deelnemers Onderwijs Zorg PO&VO?
 - op welke wijze stromen zij in het SO in?
 - met welke bestemming verlaten zij het SO?
4. Hoe ziet het aanbod aan voorzieningen in het Onderwijs Zorg PO&VO er uit?
 - waar zijn de instellingen gevestigd (binnen en buiten Flevoland)?
 - wat is per instelling de gemiddelde reistijd en wat is de gemiddelde reisduur?
 - wat is (zover beschikbaar) per instelling de beoordeling van de inspectie?
5. Welke trends doen zich voor sinds de meting in 2007?
 - wat zijn de ontwikkelingen in aantal en aard van de deelnemende populatie?
 - wat zijn de ontwikkelingen in het aanbod aan voorzieningen?
 - hebben de ontwikkelingen consequenties voor uitbreiding van voorzieningen in de provincie?

Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd. Voordat de cijfers worden gepresenteerd, wordt in hoofdstuk 1 eerst ingegaan op de organisatiestructuur van het Onderwijs Zorg PO&VO. Hoofdstuk 2 gaat over de deelname aan het Onderwijs Zorg PO&VO van Flevolandse leerlingen. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 gekeken naar welke voorzieningen voor speciaal onderwijs er in Flevoland aanwezig zijn en het aantal leerlingen dat hier staat ingeschreven. Hoofdstuk vier behandelt de in- en uitstroom van leerlingen. Hoofdstuk 5 werpt een blik op het gebruik van het leerlingenvervoer. Tot slot komt in hoofdstuk 6 het aantal Flevolandse leerlingen dat op een wachtlijst staat, of een 'thuiszitter' is ter sprake.

1. Organisatiestructuur van Onderwijs Zorg PO & VO

Onderwijs Zorg PO & VO is een verzamelnaam voor verschillende onderwijsvormen en wordt bezocht door leerlingen met een (lichamelijke, zintuiglijke en verstandelijke) handicap of gedrags- en/of leerproblemen. Het onderwijs voor zorgleerlingen kan concreet worden ingedeeld in vier categorieën: (1) het speciaal basisonderwijs, (2) het (voortgezet) speciaal onderwijs, (3) het leerwegondersteunend onderwijs en (4) het praktijkonderwijs.

Hieronder wordt nader ingegaan op deze vier vormen van Onderwijs Zorg PO & VO. Omdat het aanbod van speciaal onderwijs in Almere anders is georganiseerd dan elders in de provincie, wordt daar aan het eind van dit hoofdstuk apart op ingegaan.

Speciaal Basisonderwijs (SBO)

Het SBO is voor leerlingen in de basisschoolleeftijd met relatief lichte problematiek, bijvoorbeeld moeilijk lerende kinderen en/of kinderen met gedragsproblematiek. Het SBO valt onder dezelfde wet als het reguliere basisonderwijs, namelijk de Wet op het Primair Onderwijs (WPO). Voor zowel het speciale als het regulier basisonderwijs gelden dezelfde streefdoelen ten aanzien van wat leerlingen moeten kennen en kunnen aan het eind van de basisschool. Leerlingen op het SBO kunnen er eventueel wel langer over doen.

Leerlingen die speciale zorg en aandacht nodig hebben komen niet automatisch in het SBO terecht. Het Nederlandse beleid is namelijk gericht op Weer Samen Naar School (WSNS). Doel van dit beleid is dat leerlingen die extra zorg nodig hebben, dit zoveel mogelijk op een reguliere basisschool krijgen. Hiervoor werken reguliere basisscholen intensief samen met het SBO. Als blijkt dat deze extra zorg in het reguliere basisonderwijs niet voldoende is, dan gaan leerlingen (tijdelijk) naar een speciale school voor basisonderwijs.

Het WSNS-beleid is niet bedoeld voor leerlingen met een lichamelijke, zintuiglijke of verstandelijke handicap of leerlingen met ernstige gedrags- en/of psychiatrische problematiek. Deze leerlingen kunnen naar een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs of met een leerling-gebonden financiering (rugzakje) naar het reguliere (basis)onderwijs.

(Voortgezet) Speciaal Onderwijs ((V)SO)

Leerlingen in het (V)SO kunnen tot hun twintigste jaar onderwijs volgen. Het (V)SO wordt in vier clusters onderverdeeld:

- Cluster 1: onderwijs aan kinderen met een visuele handicap;
- Cluster 2: onderwijs aan dove en slechthorende kinderen en kinderen met ernstige spraakmoeilijkheden;
- Cluster 3: onderwijs aan kinderen met een lichamelijke en/of een verstandelijk handicap en kinderen die langdurig ziek zijn;
- Cluster 4: onderwijs aan kinderen met ernstige gedragsmoeilijkheden of psychiatrische problematiek.

Het speciaal onderwijs valt onder de Wet op de Expertisecentra (WEC). Een leerling heeft een indicatie nodig om in aanmerking te komen voor speciaal onderwijs of plaatsing in het reguliere onderwijs met een leerling-gebonden budget (rugzakje). Dit verloopt via de Commissie voor de Indicatiestelling (CvI).

Scholen uit één cluster in een regio werken samen in een Regionaal Expertise Centrum (REC). Eén van de taken van een REC is het bieden van ondersteuning aan de ouders bij het indienen van een verzoek om indicatiestelling en bij het zoeken naar een school. Een REC verzorgt voor leerlingen met een rugzakje ook de ambulante begeleiding in het reguliere onderwijs. Cluster 1 kent overigens geen REC's, omdat dit onderwijs landelijk georiënteerd is. Veel leerlingen met een visuele handicap volgen met ambulante begeleiding onderwijs op reguliere onderwijsinstellingen.

Om langdurige thuiszitters weer in het onderwijs te krijgen, zijn er twee projecten die onder uitvoering staan van de REC's cluster 4, namelijk *Herstart* en *Op de Rails*. Herstart richt zich op leerlingen van 5 t/m 18 jaar die om diverse redenen langdurig thuiszitten. Dit project heeft als doel om leerlingen weer te laten wennen aan een school en het vinden van een passende onderwijsplek binnen het reguliere of speciaal onderwijs. De doelgroep van Op de Rails is leerlingen van 10 jaar en ouder met ernstige gedragsproblemen die de veiligheid op school in gevaar brengen. Hier is het doel terugkeer in het reguliere onderwijs. Beide projecten zijn gericht op leerlingen zonder een indicatie voor speciaal onderwijs.

Leerwegondersteunend onderwijs (Lwoo)

Leerlingen die voldoende capaciteiten hebben om een diploma voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs te halen, maar leerachterstanden hebben, kunnen op het voortgezet onderwijs leerwegondersteuning krijgen. Om in aanmerking te komen voor Lwoo is een beschikking nodig van de Regionale Verwijzingscommissie Voortgezet Onderwijs (RVC-VO). De vorm van de ondersteuning verschilt per school. Het kan variëren van kleinere klassen, bijlessen en huiswerkbegeleiding, tot trainingen om een leerling beter te laten studeren. Een leerling kan leerwegondersteuning krijgen tijdens de lessen, maar ook buiten de lessen om of op een andere locatie. Na het vmbo kunnen deze leerlingen gewoon doorstromen naar het middelbaar beroepsonderwijs. Het Lwoo valt onder de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO)

Praktijkonderwijs (PrO)

Het PrO is een vorm van voortgezet onderwijs voor leerlingen van 12 tot 18 jaar die een leerachterstand hebben. Van deze leerlingen wordt aangenomen dat ze niet kunnen voldoen aan de eindtermen van het vmbo, ook niet met extra leerwegondersteuning. Ook voor het PrO moeten leerlingen een indicatie hebben van de RVC. PrO kan worden aangeboden in een zelfstandige school of op een afdeling voor praktijkonderwijs. Scholen voor praktijkonderwijs vallen onder de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO).

In tabel 1.1 zijn in het kort de verschillen tussen de vier vormen van Onderwijs Zorg PO & VO weergegeven.

Tabel 1.1: Indeling onderwijsvormen Onderwijs Zorg PO & VO

	Speciaal Basisonderwijs (SBO)	(Voortgezet) Speciaal Onderwijs (V)SO	Leerweg-ondersteunend onderwijs (Lwoo)	Praktijkonderwijs (PrO)
Voor wie?	Moeilijk lerende leerlingen of leerlingen met opvoedings-moeilijkheden	Leerlingen met een handicap of met ernstige gedrags- of psychiatrische stoornissen	Leerlingen met een leerachterstand	Leerlingen met een leerachterstand
Welke leeftijd?	4 tot 14 jaar	4 tot 20 jaar	12 tot 17 jaar	12 tot 18 jaar
Onder welke wet?	Wet op het Primair Onderwijs (WPO)	Wet op de Expertisecentra (WEC)	Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO)	Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO)

Passend onderwijs

Het is de bedoeling dat de komende jaren door de verschillende onderwijssectoren wordt gewerkt aan de vorming van *Passend onderwijs*. Passend onderwijs betekent dat elk kind de vorm van onderwijs krijgt die het beste bij zijn of haar talenten en beperkingen past. Om deze ambitie te realiseren dient de kwaliteit en de organisatie van het onderwijs aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben te verbeteren. De kwaliteit van het huidige onderwijs voor deze leerlingen is nu te vaak niet op orde en er zijn teveel kinderen die op een wachtlijst staan of thuiszitten. Onderdeel van het beleid Passend onderwijs worden onder andere het formuleren van kerndoelen in het speciaal onderwijs en taal- en rekenverbetertrajecten. Daarnaast is het de bedoeling dat er regionale netwerken worden gevormd die opereren vanuit één loket. Alle leerlingen in de regio kunnen bij dit loket aankloppen voor een indicatiestelling en voor passend onderwijs.

Speciaal onderwijs in Almere: Gewoon Anders

In 1997 is in Almere gestart met het experiment om leerlingen met een indicatie voor speciaal onderwijs te plaatsen in het reguliere basisonderwijs. Het doel van dit project genaamd *Gewoon Anders* is (1) het bieden van speciaal onderwijs dichtbij huis en (2) het ontwikkelen van experimentele onderwijsvormen. Het streven was om tenminste 50% van de leerlingen met een indicatie voor het speciaal onderwijs deel te laten nemen aan het reguliere onderwijs.

Voor het project is de Stichting Gewoon Anders (SGA) gevormd. Deze stichting werkt clusteroverstijgend en richt zich op het bieden van onderwijsondersteuning aan de leerling en de omgeving van de leerling.

Binnen het Almeerse onderwijs wordt momenteel gewerkt met twee verschillende modellen:

1. kind in de groep: de leerling volgt regulier onderwijs in de buurt en neemt daarbij zoveel mogelijk deel aan het gewone onderwijsprogramma;
2. groep in school: de leerling volgt onderwijs op een reguliere school, maar krijgt onderwijs in een speciale groep.

SGA bood tot voor kort ook onderwijs aan volgens een derde model, namelijk *groep gekoppeld aan school*. De leerling volgt in deze vorm onderwijs op een aparte locatie met speciale voorzieningen. Vanaf augustus 2009 zijn de onderwijsvoorzieningen die vielen onder dit model overgeheveld naar het speciaal onderwijs.

In de korte geschiedenis van Gewoon Anders zijn verschillende vormen van geïntegreerd onderwijs ontstaan, waarbij het zich inmiddels niet alleen meer richt op het primair onderwijs, maar ook op het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Leerlingen zitten verspreid over ruim 80 scholen voor primair onderwijs en tien scholen voor voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs.

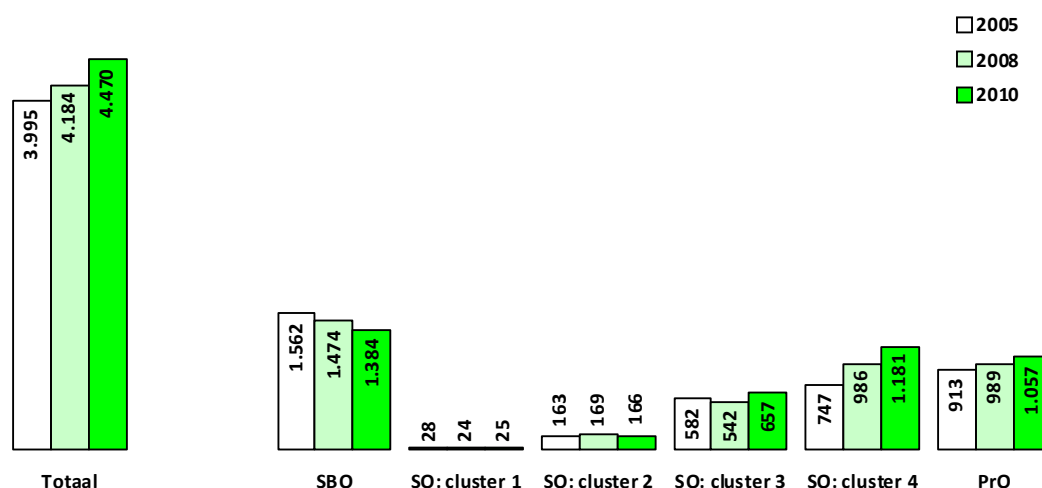
2. Deelname van Flevolandse leerlingen aan Onderwijs Zorg PO & VO

In dit hoofdstuk komt de deelname van Flevolandse leerlingen aan Onderwijs Zorg PO & VO aan bod. Voor het speciaal basisonderwijs, het (voortgezet) speciaal onderwijs, het leerwegondersteunend onderwijs en het praktijkonderwijs wordt gekeken hoeveel leerlingen dat onderwijs volgen en waar ze dat doen. Aanvullend wordt ingegaan op de leerlingen die ambulante begeleiding krijgen (rugzakleerlingen). Aangezien de situatie in Almere afwijkt van de overige gemeenten is ervoor gekozen de leerlingen die onderwijsondersteuning krijgen van Stichting Gewoon Anders ook apart weer te geven.

2.1 Flevolandse zorgleerlingen

Figuur 2.1.1 geeft de ontwikkeling van het aantal zorgleerlingen in Flevoland. Omdat in vorige inventarisaties de leerlingen die leerwegondersteunend onderwijs volgen niet zijn meegenomen, ontbreken deze in de figuur.

Figuur 2.1.1: Aantal Flevolandse zorgleerlingen voor 2005, 2008 en 2010 naar onderwijstype (bron: Flevolandse gemeenten, afdeling Leerplichtzaken).

Het aantal leerlingen in het Flevolandse speciaal basisonderwijs laat - net als de landelijke cijfers ¹ - een daling zien. Het beleid van WSNS zorgt ervoor dat zorgleerlingen onderwijs volgen op een reguliere onderwijsinstelling.

Het aantal Flevolandse leerlingen in cluster 4 is de afgelopen jaren flink gestegen. Deze stijging zien we ook terug in de landelijke cijfers ². De belangrijkste factoren voor deze stijging van het aantal leerlingen in cluster 4 zijn volgens de Landelijke Commissie Toezicht Indicatiestelling (LCTI): de leerlinggebonden financiering, de toename van kennis omtrent gedragsproblemen en maatschappelijke verschuivingen ³.

¹ CBS (2008). *Landelijke Jeugdmonitor: Rapportage 2^e kwartaal 2008*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

² CBS Statline: speciaal onderwijs; leerlingen op speciale scholen.

³ Greef, E.E.M. de & Rijswijk, C.M. van (2006). *De groei van de deelname aan cluster 4: opvattingen over oorzaken en groeibeperkende maatregelen*. Den Haag: LCTI.

Ook voor cluster 3 en het praktijkonderwijs is er binnen Flevoland sprake van een stijging. Landelijk is er ook sprake van een stijging van het aantal leerlingen cluster 3 leerlingen en dan met name in de groep zeer moeilijk lerende kinderen⁴. Voor de clusters 1 en 2 is in Flevoland het leerlingenaantal redelijk gelijk gebleven.

In tabel 2.1.2 staat per onderwijssoort weergegeven hoeveel Flevolandse leerlingen gebruik maken van Onderwijs Zorg PO & VO. In de tabel is onderscheid gemaakt naar de woongemeente van de leerling, de leeftijd van de leerling (op 1 januari 2010) en waar de onderwijsinstelling gevestigd is (binnen of buiten de gemeente). Een groot deel van de gegevens in de tabel is afkomstig van de afdelingen Leerplichtzaken van de Flevolandse gemeenten. Daar waar nodig zijn de gegevens aangevuld met informatie van het Cfi (zie ook bijlage I). Tabel 2.1.3 laat dezelfde gegevens zien, maar dan hoeveel leerlingen binnen of buiten de provincie naar school gaan.

Tabel 2.1.2: Aantal Flevolandse zorgleerlingen naar gemeente op 1 januari 2010 (bron: zie bijlage I).

	binnen gemeente			buiten gemeente			Totaal
	≤ 12 jaar	> 12 jaar	subtotaal	≤ 12 jaar	> 12 jaar	subtotaal	
Almere⁵	921	2.743	3.664	161	233	394	4.058
SBO	783	0	783	12	0	12	795
subtotaal SO	138	242	380	149	211	360	740
SO: cluster 1	0	0	0	4	8	12	12
SO: cluster 2	0	0	0	33	22	55	55
SO: cluster 3	87	45	132	38	71	109	241
SO: cluster 4	51	197	248	74	110	184	432
Lwoo	0	1.912	1.912	0	8	8	1.920
PrO	0	589	589	0	14	14	603
Dronten	26	245	271	159	176	335	606
SBO	26	0	26	18	-	18	44
subtotaal SO	0	0	0	141	94	235	235
SO: cluster 1	0	0	0	0	0	0	0
SO: cluster 2	0	0	0	21	0	21	21
SO: cluster 3	0	0	0	39	36	75	75
SO: cluster 4	0	0	0	81	58	139	139
Lwoo	-	153	153	-	57	57	210
PrO	-	92	92	-	25	25	117
Lelystad	467	966	1.433	62	43	105	1.538
SBO	279	0	279	14	0	14	293
subtotaal SO	188	203	391	48	30	78	469
SO: cluster 1	0	0	0	6	3	9	9
SO: cluster 2	0	0	0	26	0	26	26
SO: cluster 3	54	53	107	10	14	24	131
SO: cluster 4	134	150	284	6	13	19	303
Lwoo	0	560	560	0	9	9	569
PrO	0	203	203	0	4	4	207

⁴ CBS Statline: speciaal onderwijs; leerlingen op speciale scholen.

⁵ In de tabel worden bij Almere niet de leerlingen vermeld die via Stichting Gewoon Anders begeleid worden op een reguliere onderwijsvoorziening. De leerlingen die ingeschreven staan bij de scholen De Weerga en De Bongerd vallen respectievelijk onder cluster 3 en cluster 4.

	binnen gemeente			buiten gemeente			Totaal
	≤ 12 jaar	> 12 jaar	subtotaal	≤ 12 jaar	> 12 jaar	subtotaal	
Noordoostpolder	172	403	575	71	75	146	721
SBO	77	0	77	10	0	10	87
subtotaal SO	95	115	210	61	45	106	316
SO: cluster 1	0	0	0	0	1	1	1
SO: cluster 2	0	0	0	18	3	21	21
SO: cluster 3	38	63	101	10	5	15	116
SO: cluster 4	57	52	109	33	36	69	178
Lwoo	0	217	217	0	21	21	238
PrO	0	71	71	0	9	9	80
Urk	0	122	122	189	136	325	447
SBO	0	0	0	94	0	94	94
subtotaal SO	0	0	0	95	43	138	138
SO: cluster 1	0	0	0	2	1	3	3
SO: cluster 2	0	0	0	35	0	35	35
SO: cluster 3	0	0	0	35	34	69	69
SO: cluster 4	0	0	0	23	8	31	31
Lwoo	0	122	122	0	64	64	186
PrO	0	0	0	0	29	29	29
Zeewolde	65	0	65	78	136	214	279
SBO	65	0	65	6	0	6	71
subtotaal SO	0	0	0	72	59	131	131
SO: cluster 1	0	0	0	0	0	0	0
SO: cluster 2	0	0	0	8	0	8	8
SO: cluster 3	0	0	0	7	18	25	25
SO: cluster 4	0	0	0	57	41	98	98
Lwoo	0	0	0	0	56	56	56
PrO	0	0	0	0	21	21	21
TOTAAL	1.651	4.479	6.130	720	799	1.519	7.649

Tabel 2.1.3: Aantal Flevolandse zorgleerlingen naar gemeente en provincie op 1 januari 2010 (bron: zie bijlage I).

	binnen Flevoland			buiten Flevoland			Totaal
	≤ 12 jaar	> 12 jaar	subtotaal	≤ 12 jaar	> 12 jaar	subtotaal	
Almere ⁶	978	2.827	3.805	104	149	253	4.058
SBO	784	0	784	11	0	11	795
subtotaal SO	194	322	516	93	131	224	740
SO: cluster 1	0	0	0	4	8	12	12
SO: cluster 2	0	0	0	33	22	55	55
SO: cluster 3	90	60	150	35	56	91	241
SO: cluster 4	104	262	366	21	45	66	432
Lwoo	0	1.913	1.913	0	7	7	1.920
Pro	0	592	592	0	11	11	603

⁶ In de tabel worden bij Almere niet de leerlingen vermeld die via Stichting Gewoon Anders begeleid worden op een reguliere onderwijsvoorziening. De leerlingen die ingeschreven staan bij de scholen De Weerga en De Bongerd vallen respectievelijk onder cluster 3 en cluster 4.

	binnen Flevoland			buiten Flevoland			Totaal
	≤ 12 jaar	> 12 jaar	subtotaal	≤ 12 jaar	> 12 jaar	subtotaal	
Dronten	105	342	447	79	80	159	606
SBO	33	0	33	11	0	11	44
subtotaal SO	72	67	139	68	28	96	235
SO: cluster 1	0	0	0	0	0	0	0
SO: cluster 2	0	0	0	21	0	21	21
SO: cluster 3	19	23	42	19	14	33	75
SO: cluster 4	53	44	97	28	14	42	139
Lwoo	0	168	168	0	42	42	210
Pro	0	107	107	0	10	10	117
Lelystad	481	978	1.459	48	31	79	1.538
SBO	291	0	291	2	0	2	293
subtotaal SO	190	209	399	46	24	70	469
SO: cluster 1	0	0	0	6	3	9	9
SO: cluster 2	0	0	0	26	0	26	26
SO: cluster 3	56	55	111	8	12	20	131
SO: cluster 4	134	154	288	6	9	15	303
Lwoo	0	564	564	0	5	5	569
Pro	0	205	205	0	2	2	207
Noordoostpolder	186	429	615	57	49	106	721
SBO	77	0	77	10	0	10	87
subtotaal SO	109	135	244	47	25	72	316
SO: cluster 1	0	0	0	0	1	1	1
SO: cluster 2	0	0	0	18	3	21	21
SO: cluster 3	38	63	101	10	5	15	116
SO: cluster 4	71	72	143	19	16	35	178
Lwoo	0	223	223	0	15	15	238
Pro	0	71	71	0	9	9	80
Urk	84	187	271	105	71	176	447
SBO	46	0	46	48	0	48	94
subtotaal SO	38	32	70	57	11	68	138
SO: cluster 1	0	0	0	2	1	3	3
SO: cluster 2	0	0	0	35	0	35	35
SO: cluster 3	20	24	44	15	10	25	69
SO: cluster 4	18	8	26	5	0	5	31
Lwoo	0	140	140	0	46	46	186
Pro	0	15	15	0	14	14	29
Zeewolde	74	18	92	69	118	187	279
SBO	66	0	66	5	0	5	71
subtotaal SO	8	15	23	64	44	108	131
SO: cluster 1	0	0	0	0	0	0	0
SO: cluster 2	0	0	0	8	0	8	8
SO: cluster 3	0	2	2	7	16	23	25
SO: cluster 4	8	13	21	49	28	77	98
Lwoo	0	3	3	0	53	53	56
Pro	0	0	0	0	21	21	21
TOTAAL	1.908	4.781	6.689	462	498	960	7.649

De percentages in tabel 2.1.4 zijn gebaseerd op het totaal aantal leerplichtige leerlingen in Flevoland (zie bijlage II).

Tabel 2.1.4: *Deelnamepercentages aan Onderwijs Zorg PO & VO naar gemeente en onderwijstype (bron: Flevolandse gemeenten, afdeling Leerplichtzaken).*

	SBO	(V)SO	Lwoo	Pro	Totaal
Almere ⁷	2%	2%	5%	2%	11%
Dronten	1%	3%	3%	2%	8%
Lelystad	2%	4%	4%	2%	12%
Noordoostpolder	1%	4%	3%	1%	8%
Urk	2%	3%	4%	1%	9%
Zeewolde	1%	3%	1%	0%	6%
Gemiddeld	2%	3%	4%	1%	10%

In totaal krijgt 10% van de leerplichtige leerlingen in Flevoland een vorm van Onderwijs Zorg PO & VO. Dat percentage is het hoogst voor de gemeente Lelystad (12%) en het laagst voor de gemeente Zeewolde (6%).

In Zeewolde is het percentage zorgleerlingen dat het onderwijs volgt buiten de eigen gemeente en de provincie het hoogst. In Lelystad volgen de zorgleerlingen het onderwijs het meest binnen de eigen gemeente en provincie. Slechts 7% van de Lelystadse zorgleerlingen volgt onderwijs buiten de gemeente Lelystad en slechts 5% buiten de provincie Flevoland.

Tabel 2.1.5: *Deelname aan Onderwijs Zorg PO & VO naar vestigingsplaats onderwijsinstelling en gemeente in % (bron: Flevolandse gemeenten, afdeling Leerplichtzaken).*

	binnen gemeente	binnen provincie	aantal (=100%)
Almere ⁸	90%	94%	4.058
Dronten	45%	74%	606
Lelystad	93%	95%	1.538
Noordoostpolder	80%	85%	721
Urk	27%	61%	447
Zeewolde	23%	33%	279
Totaal	80%	87%	7.649

Gelet op enkele kenmerken zien we in tabel 2.1.6, per onderwijssoort, welke leerlingen deelnemen. Zichtbaar is dat jongens meer Onderwijs Zorg PO & VO volgen dan meisjes. Dit geldt overigens niet alleen voor Flevoland ⁹. Het verschil in deelname tussen jongens en meisjes is met name groot in het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs. Voor leerwegondersteunend onderwijs en het praktijkonderwijs zijn de verschillen in deelname tussen jongens en meisjes minder groot. Deze

⁷ Exclusief de leerlingen die door de Stichting Gewoon Anders ambulante begeleid worden volgens het model *kind in groep*.

⁸ Exclusief de leerlingen die door de Stichting Gewoon Anders ambulante begeleid worden volgens het model *kind in groep*.

⁹ CBS (2008). *Jaarboek Onderwijs in Cijfers 2009*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

oververtegenwoordiging van jongens in het speciaal onderwijs zou kunnen liggen in het feit dat jongens vaker dan meisjes psychische aandoeningen hebben ¹⁰.

Tabel 2.1.6: *Deelname aan Onderwijs Zorg PO & VO naar enkele leerlingkenmerken en onderwijstype (bron: Flevolandse gemeenten, afdeling Leerplichtzaken).*

		SBO	Cluster 1	Cluster 2	Cluster 3	Cluster 4	Lwoo	PrO	Totaal
geslacht	jongen	67%	72%	73%	65%	82%	55%	57%	64%
	meisje	33%	28%	27%	35%	18%	45%	43%	36%
	<i>aantal (100%)</i>	1.383	25	166	653	1.147	2.545	831	6.750
leeftijd	4 tot 8	19%	20%	48%	12%	8%	0%	0%	7%
	8 tot 12	67%	24%	32%	30%	27%	0%	0%	22%
	12 tot 16	14%	24%	13%	31%	43%	80%	59%	51%
	16+	0%	32%	7%	27%	22%	20%	41%	20%
	<i>aantal (100%)</i>	1.383	25	166	654	1.164	2.545	831	6.768
etnische herkomst	Nederland	61%	60%	70%	70%	74%	53%	43%	58%
	overig westers	4%	13%	3%	5%	7%	8%	4%	6%
	Antillen	6%	0%	5%	2%	3%	4%	8%	4%
	Suriname	11%	0%	5%	7%	6%	17%	21%	14%
	Marokko	6%	13%	5%	4%	2%	5%	7%	5%
	Turkije	2%	0%	2%	3%	1%	3%	4%	3%
	overig	10%	14%	10%	9%	7%	10%	13%	10%
	<i>aantal (100%)</i>	963	15	110	413	600	1.905	598	4.604

Het speciaal basisonderwijs wordt meer gevolgd door oudere leerlingen. Slechts 19% van de Flevolandse leerlingen in het speciaal basisonderwijs is jonger dan 8 jaar. Ook in het clusters 1 t/m 4 zijn het vooral oudere leerlingen, van 12 jaar en ouder. Alleen in het cluster 2 (slechthorende kinderen en kinderen met spraakmoeilijkheden) gaat het vooral om jongere kinderen, tot 12 jaar. Dit zien we ook terug in de landelijke cijfers ¹¹. Het aantal leerlingen dat basisonderwijs volgt op een cluster 2 school is ook daar veel groter dan het aantal leerlingen dat voortgezet onderwijs volgt op een cluster 2 school. In het praktijkonderwijs tenslotte is bijna de helft van de leerlingen 16 jaar of ouder.

Voor het kenmerk etnische herkomst geldt dat de gegevens alleen zijn verkregen van Almere, Noordoostpolder en Urk. Opmerkelijk is dat bijna 40% van de zorgleerlingen in deze gemeenten van niet-westerse herkomst is. Verder zien we dat westerse leerlingen zijn oververtegenwoordigd in cluster 4, terwijl niet-westerse leerlingen in groter aandeel deelnemen aan het praktijkonderwijs.

¹⁰ CBS (2008). *Landelijke Jeugdmonitor: Rapportage 2^e kwartaal 2008*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

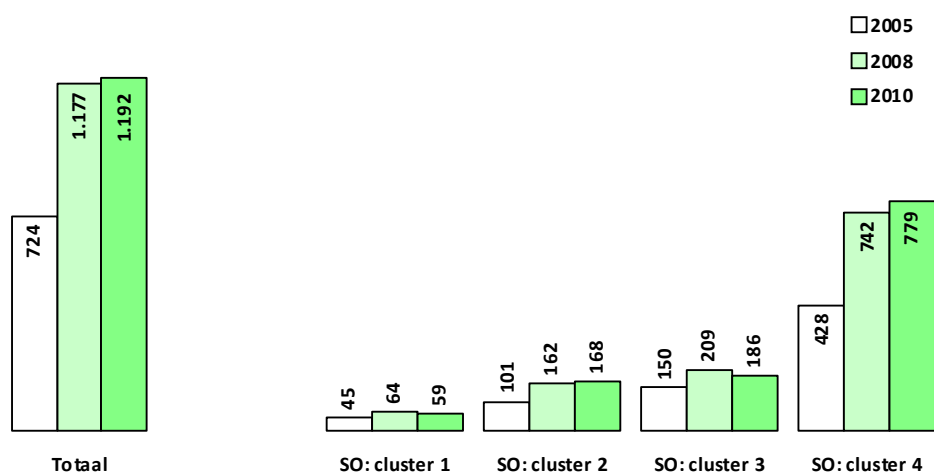
¹¹ CBS Statline: speciaal onderwijs; leerlingen op speciale scholen.

2.2 Flevolandse leerlingen met ambulante begeleiding

Naast het volgen van onderwijs op instellingen voor (voortgezet) speciaal onderwijs kunnen leerlingen met een indicatie er ook voor kiezen om onderwijs te volgen op een (reguliere) school in de eigen omgeving.

Het aantal ambulante begeleide leerlingen in Flevoland is opnieuw toegenomen. In 2005 betrof het 724 leerlingen, inmiddels is dat aantal gestegen naar 1.192.

Figuur 2.2.1: Aantal Flevolandse leerlingen met ambulante begeleiding voor 2005, 2008 en 2010 naar cluster (bron: Regionale Expertise Centra).

In tabel 2.2.2 vergelijken we de verdeling naar cluster voor leerlingen die speciaal onderwijs volgen met leerlingen die ambulante begeleiding krijgen in het reguliere onderwijs. In cluster 3 (leerlingen met een lichamelijke en/of een verstandelijk handicap en langdurig zieke leerlingen) is het aandeel leerlingen met begeleiding in het reguliere onderwijs kleiner dan in de andere clusters.

Tabel 2.2.2: Aandeel Flevolandse zorgleerlingen met ambulante begeleiding per cluster op 1 januari 2010 (bron: Regionale Expertise Centra & SGA).

	leerlingen speciaal onderwijs		leerlingen met ambulante begeleiding	
	aantal	percentage	aantal	percentage
Cluster 1	25	1%	59	5%
Cluster 2	166	8%	168	14%
Cluster 3	657	32%	186	16%
Cluster 4	1.181	58%	779	65%
Totaal	2.029	100%	1.192	100%

Tabel 2.2.3 vermeldt de deelnamepercentages van de Flevolandse leerlingen die ambulante worden begeleid per cluster en naar woongemeente.

Tabel 2.2.3: *Deelnamepercentages Flevolandse leerlingen met ambulante begeleiding naar woongemeente en cluster, per 1 januari 2010 (bron: Regionale Expertise Centra & SGA).*

	Cluster 1	Cluster 2	Cluster 3	Cluster 4	Totaal
Almere	39%	46%	62%	42%	46%
Dronten	10%	5%	2%	15%	12%
Lelystad	10%	10%	19%	20%	18%
Noordoostpolder	8%	15%	7%	12%	11%
Urk	24%	15%	3%	6%	7%
Zeewolde	9%	8%	7%	5%	6%
onbekend	0%	1%	0%	0%	0%
aantal (=100%)	59	168	186	779	1.192

De ambulante begeleiding wordt per cluster door verschillende instellingen verzorgd:

- Cluster 1: Bartiméus en Visio;
- Cluster 2: RECHolland Flevoland, REC Noord-Nederland en REC Midden Zuid West;
- Cluster 3: REC De 4 Provinciën, REC REaCtys en REC Noord-Holland;
- Cluster 4: REC Oost-Nederland en REC Flevoland.

Leerlingen woonachtig in Almere kunnen ambulant worden begeleid door een REC of door Stichting Gewoon Anders. SGA is een stedelijk clusteroverstijgend expertisecentrum voor leerlingen met een rugzakindicatie. In de volgende paragraaf wordt hier dieper op ingegaan.

2.3 Almeerse leerlingen in het speciaal onderwijs: Gewoon Anders

Omdat de situatie in Almere anders is dan in de rest van Flevoland komen de Almeerse leerlingen met een indicatie voor speciaal onderwijs ook apart aan bod. Een groot aantal van deze leerlingen wordt namelijk ambulant begeleid door Stichting Gewoon Anders (tabel 2.3.1).

Tabel 2.3.1: *Aantal Almeerse leerlingen met een indicatie voor speciaal onderwijs naar onderwijstype (bron: SGA, afdeling Leerplichtzaken gemeente Almere & Regionale Expertise Centra).*

	Stichting Gewoon Anders	REC
Speciaal basisonderwijs (SBO)	121	-
(Voortgezet) Speciaal Onderwijs ((V)SO)	0	740
Praktijkonderwijs (PrO)	43	-
ambulante begeleiding in het reguliere onderwijs	534	74
Totaal	698	814

De leerlingen die begeleid worden door SGA zijn veelal leerlingen met een indicatie voor cluster 4. Dit geldt overigens ook voor de leerlingen die momenteel onderwijs volgen op een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs. De Almeerse leerlingen die ambulant begeleid worden door een REC hebben veel minder vaak een indicatie voor cluster 4.

Tabel 2.3.2: Aantal Almeerse leerlingen met een indicatie voor speciaal onderwijs naar onderwijstype naar begeleiding en cluster (bron: SGA, afdeling Leerplichtzaken gemeente Almere & Regionale Expertise Centra).

	begeleiding SGA		(V)SO-school		ambulante begeleiding REC	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Cluster 1	1	0%	12	2%	22	30%
Cluster 2	126	18%	55	7%	20	27%
Cluster 3	154	22%	241	33%	29	39%
Cluster 4	417	60%	432	58%	3	4%
Totaal	698	100%	740	100%	74	100%

In tabel 2.3.3 staat per onderwijstype weergegeven hoeveel leerlingen begeleid worden door SGA.

Tabel 2.3.3: Aantal Almeerse leerlingen van SGA naar cluster, 1 januari 2010 (bron: SGA).

niveau	model/type onderwijs	Cluster 1	Cluster 2	Cluster 3	Cluster 4	Totaal
PO	totaal	0	121	94	223	438
	SBO	0	12	18	91	121
	SO: kind in groep ¹²	0	53	27	130	210
	SO: groep in school	0	56	49	2	107
VO	totaal	1	5	58	151	215
	Leerwegondersteunend onderwijs	0	1	5	22	28
	Praktijkonderwijs	0	2	34	7	43
	overig	1	2	19	122	144
Mbo	totaal	0	0	2	43	45
Totaal		1	126	154	417	698

In paragraaf 2.2 zijn de Almeerse leerlingen die met ambulante begeleiding regulier onderwijs volgen kort aan bod gekomen. De meeste van deze leerlingen worden begeleid door Stichting Gewoon Anders. Het gaat dan om leerlingen die onderwijs volgen volgens het model *kind in groep*. De verdeling van het aantal ambulante begeleide leerlingen uit Almere is weergegeven in tabel 2.3.4. Van de in totaal 544 Almeerse leerlingen die ambulante begeleid worden, wordt 86% ondersteund door SGA. Het aandeel leerlingen dat begeleid wordt door SGA is met name hoog voor cluster 4. Voor cluster 1 leerlingen geldt dat deze met name door een REC worden begeleid.

¹² De leerlingen die onderwijs volgen volgens dit model zijn al eerder vermeld in paragraaf 2.2 over ambulante begeleiding.

Tabel 2.3.4: Aantal ambulante begeleide Almeerse leerlingen (bron: SGA & Regionale Expertise Centra).

		Cluster 1	Cluster 2	Cluster 3	Cluster 4	Totaal
REC ¹³	totaal	22	20	29	3	74
SGA	PO	0	53	27	130	210
	VO	1	3	24	144	172
	PrO	0	2	34	7	43
	Mbo	0	0	2	43	45
Totaal		23	78	116	327	544

¹³ De ambulante begeleiding in Almere wordt door de volgende REC's uitgevoerd: Bartiméus & Visio (cluster 1), REC Holland Flevoland en REC Midden Zuid West (cluster 2), REC REaCtys (cluster 3) en REC Flevoland (cluster 4).

3. Voorzieningen voor zorgleerlingen in Flevoland

In dit hoofdstuk komen de *voorzieningen* voor Onderwijs Zorg PO & VO in Flevoland en het aantal leerlingen dat les volgt op deze scholen ter sprake. In paragraaf 3.1 komt allereerst het speciaal basisonderwijs aan bod, gevolgd door het speciaal onderwijs (paragraaf 3.2), het leerwegondersteunend onderwijs (paragraaf 3.3) en tenslotte het praktijkonderwijs (paragraaf 3.4). Verder wordt kort ingegaan op onderwijsinstellingen buiten de provincie Flevoland die door een groot aantal Flevolandse zorgleerlingen wordt bezocht en wordt gekeken naar het Inspectieoordeel.

3.1 Voorzieningen voor Speciaal Basisonderwijs (SBO)

In Flevoland zijn er zeven scholen voor speciaal basisonderwijs waar momenteel ruim 1.400 leerlingen onderwijs volgen. Het aantal leerlingen op een Flevolandse school voor SBO is de afgelopen jaren afgenomen. Het aantal leerlingen dat binnen Flevoland SBO volgt is vanaf het schooljaar 2003/04 met 11% gedaald.

De afname van het aantal leerlingen in het SBO is een landelijke trend. In heel Nederland is het aantal leerlingen vanaf 2003/04 met 16% gedaald. Het WSNS-beleid speelt hierin een grote rol.

Tabel 3.1.1: Aantal leerlingen SBO Flevoland naar gemeente en school (bron: Cfi & scholen).

		2003/04	2005/06	2007/08	2009/10
Almere	<i>Almere totaal</i>	975	948	873	798
	De Beestenboel	-	-	-	37
	De Bombardon	324	296	255	208
	De Klimop	232	220	205	239
	De Watertuin	247	352	300	314
	De Weerga ¹⁴	172	80	113	-
Dronten	De Driemaster	120	134	117	114
Lelystad	<i>Lelystad totaal</i>	289	257	261	273
	De Vogelveste	98	95	89	104
	De Watergeus	191	162	172	169
Noordoostpolder	De Klimboom	191	165	138	138
Zeewolde	De Springplank	-	-	61	82
Totaal		1.575	1.504	1.450	1.405

¹⁴ In vorige publicaties viel een deel van de leerlingen van De Weerga onder het speciaal basisonderwijs. Inmiddels valt deze school onder de Stichting 3-4 voor speciaal onderwijs en behoren de leerlingen tot cluster 3.

3.2 Voorzieningen voor (Voortgezet) Speciaal Onderwijs ((V)SO)

In onderstaande tabellen wordt steeds voor elk cluster het aantal leerlingen per school weergegeven. De gegevens in de tabellen zijn afkomstig van het Cfi en Stichting Gewoon Anders.

Cluster 1 & 2

In Flevoland zijn er geen scholen voor leerlingen met een visuele beperking. Leerlingen met een indicatie voor cluster 1 volgen onderwijs buiten de provincie of zij kiezen voor ambulante begeleiding in het reguliere onderwijs of in het speciaal basisonderwijs.

Het onderwijsaanbod voor dove en slechthorende leerlingen en leerlingen met ernstige spraakmoeilijkheden (cluster 2) is in Flevoland zeer beperkt. Door Stichting Gewoon Anders wordt voor Almeerse leerlingen onderwijsondersteuning verleend. Dit kan (naast de ambulante begeleiding volgens het model *kind in groep*) volgens het model *groep in school*. Leerlingen met een indicatie voor cluster 2 kunnen kiezen om onderwijs te volgen in een groep in het reguliere basisonderwijs. Er zijn momenteel drie locaties in Almere waar zij onderwijs kunnen volgen. Tabel 3.2.1 laat zien dat het aantal leerlingen in cluster 2 dat volgens dit model door SGA begeleid wordt de afgelopen jaren meer dan verdubbeld is. Leerlingen in het voortgezet onderwijs zijn genoodzaakt om onderwijs te volgen buiten de provincie of te kiezen voor ambulante begeleiding.

Tabel 3.2.1: Aantal leerlingen cluster 2 SGA 'groep in school' (bron: SGA).

	2003	2005	2007	2010
SGA: groep in school	20	23	43	56

Cluster 3

De scholen in cluster 3 onderscheiden grofweg vier doelgroepen: (1) kinderen met epilepsie, (2) langdurig zieke kinderen, (3) lichamelijk, verstandelijk en meervoudig gehandicapte kinderen en (4) zeer moeilijk lerende kinderen.

In Flevoland zijn er drie scholen voor zeer moeilijk lerende kinderen (Mozarthof in Almere, De Zevenster in Lelystad en De Zonnebloemschool in Emmeloord) en één school voor lichamelijk, verstandelijk en meervoudig gehandicapte kinderen (Mytyschool De Trappenberg in Almere). Naast zeer moeilijk lerende kinderen kunnen op De Zonnebloemschool in Emmeloord ook kinderen met een meervoudige handicap onderwijs volgen. De scholen in Almere bestaan nog niet zo lang; zij hebben hun deuren in januari 2007 geopend. De scholen in Almere en Lelystad vallen onder REaCtys en de school in Emmeloord onder het REC De 4 Provinciën.

Tot vorig schooljaar werd door Stichting Gewoon Anders op De Weerga in Almere onderwijs aangeboden volgens het model *groep gekoppeld aan school*. Inmiddels is deze school overgeheveld naar de nieuwe Stichting 3-4 voor speciaal onderwijs in Almere. Op De Weerga wordt onderwijs gegeven aan zeer moeilijk lerende kinderen, langdurig zieke kinderen en meervoudig gehandicapte kinderen. Voor cluster 3 leerlingen is het nog steeds mogelijk om via SGA onderwijs te volgen op een basisschool (volgens het model *groep in school*).

Tabel 3.2.2: Aantal leerlingen cluster 3 Flevoland naar school (bron: Cfi, scholen & SGA).

		2003/04		2005/06		2007/08		2009/10	
		≤ 12 jr	> 12 jr	≤ 12 jr	> 12 jr	≤ 12 jr	> 12 jr	≤ 12 jr	> 12 jr
Almere	Mozarthof	-	-	-	-	0	onbek.	0	57
	De Trappenberg	-	-	-	-	onbek.	0	onbek.	0
	De Weerga	0	17	0	54	0	73	118 ¹⁵	
Noordoostpolder	De Zonnebloemschool	78	72	64	98	81	97	76	117
Lelystad	De Zevenster	73	97	83	94	60	94	49	101
Almere	SGA: groep in school	25	0	46	0	47	0	49	0
Totaal		176	186	193	246	188	264	233	334

Cluster 4

De voorzieningen in Flevoland voor leerlingen met ernstige gedragsmoeilijkheden of psychiatrische problematiek vallen onder REC Flevoland. De scholen die onder dit REC vallen zijn samengevoegd in de Eduvier onderwijsgroep. Tabel 3.2.3 geeft een overzicht van de scholen in cluster 4.

Tabel 3.2.3: Flevolandse scholen Eduvier onderwijsgroep cluster 4

gemeente	schoolnaam	leerlingen	leeftijd
Almere	Aquarius	Zeer moeilijk opvoedbare kinderen en leerlingen van het vakinternaat Nieuw Veldzicht	12 t/m 20 jaar
Almere	Nautilus College	Kinderen met een beperking binnen het autistisch spectrum (of vergelijkbare problematiek) die onderwijs volgen op het niveau PrO t/m Vmbo-T	12 t/m 20 jaar
Dronten	De Catamaran	Kinderen met internaliserende gedragsproblematiek ten gevolge van een psychiatrische stoornis	4 t/m 12 jaar
Noordoostpolder	De Optimist	Kinderen met een beperking binnen het autistisch spectrum (of vergelijkbare problematiek)	4 t/m 20 jaar
Lelystad	De Anger	Zeer moeilijk opvoedbare kinderen	12 t/m 20 jaar
Lelystad	Asterisk*	Kinderen die in aanmerkingen komen voor dagbehandeling binnen de kinder- en jeugdpsychiatrie in Lelystad (Meerkanten)	4 t/m 20 jaar
Lelystad	Aurum College	Kinderen met een beperking binnen het autistisch spectrum (of vergelijkbare problematiek) die onderwijs volgen op havo- en vwo-niveau	12 t/m 20 jaar
Lelystad	De Deining	Zeer moeilijk opvoedbare kinderen	4 t/m 12 jaar
Lelystad	Herman Bekiuschool	Kinderen met internaliserende psychiatrische en gedragsproblemen	4 t/m 12 jaar
Lelystad	De Rede	Kinderen met een beperking binnen het autistisch spectrum (of vergelijkbare problematiek) die onderwijs volgen op het niveau PrO t/m Vmbo-T	12 t/m 20 jaar
Lelystad	Stedenschool	Jongeren in de Justitiële Jeugdinrichting (JJJ) Rentray in Lelystad	12 t/m 20 jaar
Lelystad	De Vogeltuin	Kinderen met internaliserende gedragsproblematiek ten gevolge van een psychiatrische stoornis	4 t/m 12 jaar

¹⁵

De leerlingen van De Weerga zijn gelijk verdeeld over de twee leeftijdscategorieën.

Tot vorig schooljaar werd door Stichting Gewoon Anders op De Bongerd in Almere onderwijs aangeboden volgens het model *groep gekoppeld aan school*. Inmiddels is deze school overgeheveld naar de nieuwe Stichting 3-4 voor speciaal onderwijs in Almere. Kinderen met psychische stoornissen kunnen op De Bongerd onderwijs volgen.

Het aantal cluster 4 leerlingen dat onderwijs volgt op een Flevolandse SO-school is de afgelopen jaren flink gestegen en vooral de groep leerlingen ouder dan 12 jaar.

Tabel 3.2.4: Aantal leerlingen cluster 4 Flevoland (bron: Cfi, scholen & SGA).¹⁶

		2003/04		2005/06		2007/08		2009/10	
		≤ 12 jr (SO)	> 12 jr (VSO)	≤ 12 jr (SO)	> 12 jr (VSO)	≤ 12 jr (SO)	> 12 jr (VSO)	≤ 12 jr (SO)	> 12 jr (VSO)
Almere	Aquarius & Nautilus	0	69	0	121	0	183	0	252
	De Bongerd	0	32	0	31	0	41	onbek.	onbek.
Dronten	De Catamaran	-	-	-	-	-	-	10	0
Noordoostpolder	De Optimist	-	-	-	-	44	30	78	81
Lelystad	De Anger & De Rede	47	163	58	210	71	182	0	209
	Asterisk*	-	-	-	-	-	-	0	13
	Aurum College	-	-	-	-	-	-	0	94
	De Deining	-	-	-	-	-	-	51	0
	Herman Bekius	93	18	101	27	120	0	188	0
	Stedenschool	-	-	0	135	0	139	0	78
	De Vogeltuyn	-	-	-	-	-	-	9	0
Almere	SGA: groep in school	6	0	2	0	3	0	2	0
Totaal		146	282	161	524	238	575	338	727

3.3 Voorzieningen voor Leerwegerondersteunend onderwijs (Lwoo)

Op de meeste Flevolandse vmbo scholen kan een leerling ook leerwegerondersteuning krijgen. In totaal zijn er in Flevoland zestien locaties. Op deze zestien locaties volgen bijna 3.000 leerlingen Lwoo. Het aantal leerlingen dat Lwoo volgt in Flevoland lag in het schooljaar 2005/06 op het hoogste niveau. Inmiddels is het aantal leerlingen gedaald.

De leerwegerondersteuning kan verschillende vormen aannemen. Op de meeste scholen komen leerlingen met leerwegerondersteuning in kleinere klassen terecht en krijgen extra begeleiding. Ook bieden veel scholen een aangepast vakkenpakket aan waar meer de nadruk ligt op praktijkvakken. Het docententeam is van deze leerlingen ook vaak kleiner.

¹⁶ In eerdere rapportages was het niet mogelijk om de leerlingenaantallen voor een aantal cluster 4 scholen (De Anger, Asterisk*, Catamaran, De Deining, De Rede en De Vogeltuyn) te splitsen. Voor het schooljaar 2009/2010 is gebruik gemaakt van gegevens van Eduvier en kunnen de leerlingenaantallen wel per school worden weergegeven.

Tabel 3.3.1: Aantal leerlingen Lwo Flevoland naar gemeente en school (bron: Cfi).

		2003/04	2005/06	2007/08	2009/10
Almere	<i>Almere totaal</i>	1.737	2.001	1.917	1.738
	Het Baken	340	438	386	338
	Echnaton	661	558	528	485
	Groenhorst College	-	68	156	197
	Helen Parkhurst		184	112	29
	De Meergronden	340	316	277	272
	OVC	396	437	458	417
Dronten	<i>Dronten totaal</i>	141	183	157	154
	Almere College	141	147	125	115
	Ichthus College	-	36	32	39
Lelystad	<i>Lelystad totaal</i>	718	653	566	602
	Arcus	198	179	100	130
	Groenhorst College	148	141	131	121
	De Rietlanden	131	146	133	152
	SGL	241	187	202	199
Noordoostpolder	<i>Noordoostpolder totaal</i>	278	327	306	274
	Emelwerda College	198	201	193	158
	Groenhorst College	80	126	113	116
Urk	<i>Urk totaal</i>	50	45	112	127
	Berechja College	-	-	59	78
	Pieter Zandt	50	45	53	49
Totaal		2.924	3.209	3.058	2.895

3.4 Voorzieningen voor Praktijkonderwijs (PrO)

Momenteel volgen ruim duizend leerlingen praktijkonderwijs op één van de vier Flevolandse scholen. Het aantal leerlingen dat PrO in Flevoland volgt is de afgelopen jaren met 53% gestegen. In het schooljaar 2003/04 stonden op de Flevolandse onderwijsinstellingen 659 leerlingen voor PrO ingeschreven.

Tabel 3.4.1: Aantal leerlingen PrO Flevoland naar gemeente en school (bron: Cfi).

		2003/04	2005/06	2007/08	2009/10
Almere	PrO Almere	349	441	544	583
Dronten	Almere College, afdeling PrO	57	113	122	98
Lelystad	De Steiger	176	213	223	221
Noordoostpolder	Groenhorst College, afdeling PrO	77	81	102	103
Totaal		659	848	991	1.005

3.5 Voorzieningen voor speciaal (basis)onderwijs buiten Flevoland

Er is een aantal scholen buiten de provincie dat door een redelijk grote groep leerlingen uit Flevoland wordt bezocht. Een aantal van deze veel bezochte scholen (met meer dan 25 Flevolandse leerlingen) staat vermeld in onderstaande tabel.

Tabel 3.5.1: Veel bezochte voorzieningen voor S(B)O buiten Flevoland (bron: Regionale Expertise Centra & Cfi).

cluster	schoolnaam	plaats	leerlingen	leeftijd	aantal ln Flevoland	aantal ln
SBO	Eliëzer	Zwolle	Moeilijk lerende kinderen of kinderen met opvoedingsmoeilijkheden	4 t/m 12 jaar	47	195
cluster 2	Enkschool	Kampen/Zwolle	Kinderen met auditieve en communicatieve beperkingen	4 t/m 12 jaar	96	336
cluster 3	De Schakel	Kampen	Kinderen met een verstandelijke beperking	4 t/m 20 jaar	27	139
	De Trappenberg	Huizen	Kinderen met een lichamelijke of meervoudige beperking	4 t/m 20 jaar	61	198
cluster 4	De Ambelt	Apeldoorn/ Kampen/ Nunspeet/ Zwolle	Kinderen met psychiatrische en/of gedragsproblemen	4 t/m 20 jaar	98	2.163
	dr. A. Verschoorschool	Nunspeet	Langdurig zieke kinderen en kinderen met complexe hulpvragen op het gebied van leren en gedrag	3 t/m 12 jaar	48	307

De Eliëzerschool is een school waar met name leerlingen uit Urk speciaal basisonderwijs volgen. Dat hangt waarschijnlijk samen met de gereformeerde grondslag van de school. De Enkschool in Kampen en Zwolle wordt bezocht door leerlingen uit Dronten, Lelystad, Noordoostpolder en Urk. De cluster 3 school De Schakel in Kampen wordt met name bezocht door leerlingen uit Dronten en Lelystad. De Trappenberg in Huizen is weer meer populair onder leerlingen uit Almere, Zeewolde en ook Lelystad. De Ambelt heeft meerdere locaties in de provincies Gelderland en Overijssel. Met name Flevolandse leerlingen uit de gemeenten Dronten, Noordoostpolder en Urk volgen onderwijs op deze instelling. Op de dokter A. Verschoorschool zitten met name leerlingen uit Zeewolde en een aantal uit Dronten.

3.6 Beoordeling speciaal (basis)onderwijs door Inspectie

Ten minste één keer in de vier jaar wordt een school beoordeeld door de Onderwijsinspectie. Dit geldt niet alleen voor de reguliere scholen, maar ook voor de scholen speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs.

Beoordeling Speciaal Basisonderwijs (SBO)

In 2005 en 2006 heeft de Inspectie onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het SBO. Uit dit onderzoek bleek dat de onderwijskwaliteit bij ruim de helft van de Nederlandse scholen te wensen overliet. In 2008 zijn de scholen opnieuw bezocht en blijkt dat op een aantal gebieden flinke vooruitgang is geboekt. Op een aantal onderdelen blijft de verbetering nog wel achter, maar is wel sprake van een positieve ontwikkeling.

Van geen van de Flevolandse scholen voor SBO is begin 2010 bekend dat zij een negatieve beoordeling hebben gekregen van de Onderwijsinspectie.

Beoordeling Speciaal Onderwijs (SO)

Eén keer per jaar onderzoekt de Inspectie de kwaliteit van het onderwijs in één van de vier clusters. Daarbij wordt ook gekeken naar de ambulante begeleiding van geïndiceerde leerlingen in het reguliere onderwijs. In de afgelopen jaren zijn dan ook verschillende rapporten verschenen over de onderwijskwaliteit van de scholen in de clusters 2 t/m 4. De eindconclusies van deze rapporten komen min of meer op hetzelfde neer:

De kwaliteit van het onderwijs van de scholen is verbeterd ten opzichte van voorgaande jaren. Desondanks zijn er nog te veel scholen die op essentiële onderdelen over onvoldoende onderwijskwaliteit beschikken. Ook voor leerlingen die ambulante begeleiding worden is de kwaliteit onvoldoende.

Wanneer alleen gekeken wordt naar de onderwijsvoorzieningen in Flevoland, dan blijkt dat in januari 2010 geen van de scholen/afdelingen het oordeel (zeer) zwakke school heeft. Geen van de scholen is dan ook onder aangepast toezicht geplaatst. In heel Nederland heeft 30% van de SO-scholen een beoordeling zwak of zeer zwak.

Praktijkonderwijs (PrO) en Leerwegondersteunend onderwijs (Lwoo)

Van de Flevolandse scholen voor praktijkonderwijs heeft begin 2010 geen enkele school van de Inspectie het stempel zwak of zeer zwak.

Leerwegondersteunend onderwijs wordt niet door de Inspectie beoordeeld. Wel wordt door de Inspectie gekeken naar de verschillende vmbo-leerwegen. Van alle vmbo-afdelingen in Flevoland is slechts één afdeling (Vmbo-T) begin 2010 als zwak beoordeeld, namelijk het Emelwerda College in Emmeloord. De oorzaak hiervan is het lage rendement in zowel de onderbouw als bovenbouw. Voor het bepalen van het rendement in de onderbouw is gekeken hoeveel leerlingen zijn doorgestroomd overeenkomstig het advies op de basisschool en voor het rendement in de bovenbouw hoeveel leerlingen zijn blijven zitten of zijn afgestroomd.

4. In- en uitstroom zorgleerlingen Flevoland

Vanuit welk soort onderwijs stromen leerlingen in Onderwijs Zorg PO & VO in? En naar welke soort school vertrekken ze als ze hun schoolloopbaan vervolgen in bijvoorbeeld het reguliere onderwijs? In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de in- en uitstroom van zorgleerlingen. Voor de instroom zijn de gegevens van de gemeenten Almere, Lelystad en Zeewolde gebruikt en voor de uitstroom de gegevens van het Cfi. Eerst komen de instroomgegevens aan bod. Daarna wordt ingegaan op de uitstroom waarbij alleen gekeken wordt naar de leerlingen op de Flevolandse scholen voor speciaal (basis)onderwijs. Voor de overige zorgleerlingen zijn geen uitstroomgegevens bekend.

4.1 Instroom zorgleerlingen

In tabel 4.1.1 staat de instroom per onderwijstype weergegeven. Bijna alle leerlingen in het speciaal basisonderwijs zijn afkomstig van een reguliere basisschool. Van de leerlingen die instromen in het speciaal onderwijs komt 43% rechtstreeks van het basisonderwijs. Verder is 21% afkomstig van het speciaal basisonderwijs en 21% van het voortgezet onderwijs. Voor leerlingen die momenteel leerwegondersteunend onderwijs volgen komt een hele grote groep (85%) van de reguliere basisschool. In het praktijkonderwijs is juist de grootste groep (60%) afkomstig van het speciaal basisonderwijs.

Tabel 4.1.1: *Instroom zorgleerlingen in % voor leerlingen in Almere, Lelystad & Zeewolde (bron: gemeenten Almere, Lelystad & Zeewolde).*

herkomst	instroom			
	SBO	SO	Lwoo	PrO
PO	95%	43%	85%	29%
VO (zonder PrO)	-	21%	-	8%
PrO	-	3%	1%	-
SBO	-	21%	13%	60%
(V)SO	2%	4%	1%	3%
speciaal dagverblijf	3%	6%	0%	0%
overig	0%	2%	0%	0%
Totaal	972	780	2.127	692

4.2 Uitstroom zorgleerlingen

De meeste uitstromers uit het speciaal basisonderwijs vervolgen hun opleiding in het reguliere voortgezet onderwijs. De meesten komen daar terecht in het praktijkonderwijs of krijgen leerwegondersteuning in het vmbo.

Van de leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs volgt ruim een derde van de leerlingen geen onderwijs meer na uitstroom. Ook valt een grote groep leerlingen in de categorie overig. Dit zijn leerlingen die bijvoorbeeld naar een internaat gaan of van wie bekend is dat ze gaan werken. Slechts een vijfde stroomt door naar het reguliere onderwijs, van wie het grootste gedeelte naar het Mbo.

Tabel 4.2.1: *Uitstroom leerlingen SBO en (V)SO in % voor leerlingen op scholen in Flevoland (bron: Cfi 2009).*

bestemming	uitstroom	
	SBO	(V)SO
PO	5%	0%
PrO	32%	3%
Lwoo	37%	1%
Vmbo/Havo/Vwo	3%	4%
Mbo	0%	16%
SBO	-	1%
SO	12%	14%
VSO	7%	1%
speciaal dagverblijf	0%	1%
overig	2%	23%
geen onderwijs	2%	36%
Totaal	288	195

5. Leerlingenvervoer Flevoland

Dit hoofdstuk geeft een beeld van de deelname aan het leerlingenvervoer van Flevolandse leerlingen in het speciaal (basis)onderwijs. Aan de orde komen het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het vervoer en de reisafstanden en de reistijden.

5.1 Deelname leerlingenvervoer

In totaal maken ruim tweeduizend Flevolandse leerlingen gebruik van het leerlingenvervoer. Dat is 60% van alle Flevolandse leerlingen in het speciaal (basis)onderwijs. De leerlingen in clusters 1 en 2 maken bijna allemaal gebruik van het leerlingenvervoer. Doordat de onderwijsvoorzieningen in de clusters 1 en 2 binnen de provincie ontbreken, worden al deze leerlingen naar buiten de provincie vervoerd (tabel 5.1.1). Dit geldt in veel mindere mate voor de clusters 3 en 4. Gemiddeld reist 52% van de leerlingen naar een onderwijsinstelling buiten de gemeente en 31% naar een onderwijsinstelling buiten Flevoland.

Tabel 5.1.1: Aantal Flevolandse leerlingen dat gebruik maakt van het leerlingenvervoer naar onderwijstype, 1 januari 2010
(bron: Flevolandse gemeenten, afdeling Leerplichtzaken).

	buiten gemeente %	buiten Flevoland %	totaal (in aantallen)	% van totaal
SBO	22%	13%	624	45%
subtotaal SO	66%	39%	1.432	71%
SO: cluster 1	100%	100%	25	100%
SO: cluster 2	100%	100%	160	96%
SO: cluster 3	54%	32%	534	81%
SO: cluster 4	65%	28%	713	60%
Gemiddeld	52%	31%	2.056	60%

In tabel 5.1.2 zijn de gegevens verder uitgesplitst naar gemeente. We zien dan grote verschillen tussen de gemeenten in het aandeel leerlingen dat met het leerlingenvervoer buiten de gemeente reist. In Urk en Zeewolde gaat het om alle leerlingen (100%), terwijl het in Almere en Lelystad gaat om respectievelijk 33% en 23% van de leerlingen. In Zeewolde reist meer dan 80% van de leerlingen naar een school buiten de provincie. Uiteraard speelt de spreiding van de onderwijsvoorzieningen binnen de provincie en de ligging van de gemeente ten opzichte van de provinciegrens een grote rol.

Tabel 5.1.2: Aantal Flevolandse leerlingen dat gebruik maakt van het leerlingenvervoer naar onderwijstype en gemeente, 1 januari 2010
(bron: Flevolandse gemeenten, afdeling Leerplichtzaken).

	totaal (in aantallen)	buiten gemeente %	buiten Flevoland %
Almere	787	33%	20%
SBO	325	2%	2%
subtotaal SO	462	55%	32%
SO: cluster 1	12	100%	100%
SO: cluster 2	49	100%	100%
SO: cluster 3	171	40%	34%
SO: cluster 4	230	54%	13%
Dronten	279	91%	38%
SBO	44	41%	25%
subtotaal SO	235	100%	41%
SO: cluster 1	0	-	-
SO: cluster 2	21	100%	100%
SO: cluster 3	75	100%	44%
SO: cluster 4	139	100%	30%
Lelystad	415	23%	18%
SBO	121	3%	1%
subtotaal SO	294	31%	24%
SO: cluster 1	9	100%	100%
SO: cluster 2	26	100%	100%
SO: cluster 3	125	30%	17%
SO: cluster 4	134	15%	12%
Noordoostpolder	217	49%	36%
SBO	37	27%	27%
subtotaal SO	180	53%	38%
SO: cluster 1	1	100%	100%
SO: cluster 2	21	100%	100%
SO: cluster 3	70	19%	19%
SO: cluster 4	88	69%	38%
Urk	232	100%	50%
SBO	94	100%	51%
subtotaal SO	138	100%	49%
SO: cluster 1	3	100%	100%
SO: cluster 2	35	100%	100%
SO: cluster 3	69	100%	36%
SO: cluster 4	31	100%	16%
Zeewolde	126	100%	83%
SBO	3	100%	100%
subtotaal SO	123	100%	83%
SO: cluster 1	0	100%	-
SO: cluster 2	8	100%	100%
SO: cluster 3	24	100%	92%
SO: cluster 4	91	100%	79%
Totaal	2.056	54%	31%

De ontwikkeling over de jaren heen laat zien dat in 2010 meer leerlingen in Flevoland gebruik maken van het leerlingenvervoer. Daarbij is het aandeel leerlingen dat naar een school buiten de eigen gemeente afreist ten opzichte van het jaar 2005 gedaald. In 2008 lag dit aandeel nog lager.

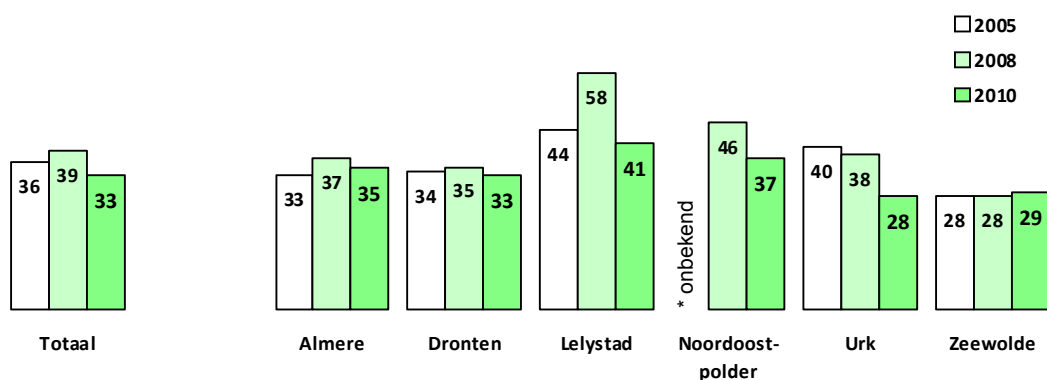
Tabel 5.1.3: Aantal Flevolandse leerlingen dat gebruik maakt van het leerlingenvervoer naar onderwijstype (bron: Flevolandse gemeenten, afdeling Leerplichtzaken).

	totaal (in aantallen)			buiten gemeente %		
	2005	2008	2010	2005	2008	2010
SBO	743	713	624	22%	20%	22%
subtotaal SO	1.161	1.145	1.432	79%	69%	66%
SO: cluster 1	24	24	25	100%	100%	100%
SO: cluster 2	156	166	160	100%	100%	100%
SO: cluster 3	537	398	534	70%	62%	54%
SO: cluster 4	444	557	713	82%	64%	65%
Totaal	1.904	1.858	2.056	57%	50%	52%

5.2 Reisafstanden en reistijden

Gemiddeld legt een Flevolandse leerling 33 kilometer af om buiten de eigen gemeente speciaal (basis)onderwijs te volgen (figuur 5.2.1). Leerlingen uit Lelystad leggen gemiddeld de grootste afstand af (41 kilometer), terwijl de leerlingen uit Urk en Zeewolde de kortste afstanden reizen (respectievelijk 28 en 29 kilometer). Het gemiddeld aantal kilometers is de afgelopen jaren gedaald van 36 en 39 kilometer naar 33 kilometer. Bij elke gemeente is er sprake van een (lichte daling). Alleen voor de gemeente Zeewolde blijft het gemiddeld aantal kilometers constant.

Figuur 5.2.1: Gemiddeld aantal km per reis voor leerlingen buiten de gemeente naar gemeente (bron: Flevolandse gemeenten, afdeling Leerplichtzaken).

De daling van het gemiddeld aantal kilometers dat leerlingen uit Lelystad en Urk afleggen buiten de eigen gemeente komt onder andere doordat leerlingen vaker (kunnen) kiezen voor een school dichterbij huis (bijvoorbeeld cluster 3 school De Trappenberg in Almere of cluster 4 school De Optimist in Emmeloord). Daarnaast speelt de wijze waarop de afstand tussen het woonadres en de school bepaald wordt ook een rol. In 2008 hebben Lelystad en Noordoostpolder bijvoorbeeld zelf geen gegevens aangeleverd en zijn de afstanden berekend vanaf de meest voorkomende postcode tot de school. In andere jaren hebben deze gemeenten wel zelf gegevens aangeleverd.

Tabel 5.2.2: Gemiddeld aantal km per reis voor leerlingen buiten de gemeente naar onderwijstype en gemeente, 1 januari 2010 (bron: Flevolandse gemeenten, afdeling Leerplichtzaken).

	buiten gemeente, maar binnen Flevoland	buiten Flevoland	gemiddeld buiten gemeente
Almere ¹⁷	31	38	35
SBO	-	49	49
subtotaal SO	31	38	35
SO: cluster 1	-	32	32
SO: cluster 2	-	46	46
SO: cluster 3	34	32	32
SO: cluster 4	30	37	32
Dronten	27	39	33
SBO	26	40	34
subtotaal SO	27	39	32
SO: cluster 1	-	-	-
SO: cluster 2	-	40	40
SO: cluster 3	30	32	31
SO: cluster 4	26	44	32
Lelystad	30	45	41
SBO	17	-	17
subtotaal SO	32	44	41
SO: cluster 1	-	50	50
SO: cluster 2	-	44	44
SO: cluster 3	30	44	38
SO: cluster 4	36	43	41
Noordoostpolder	34	38	37
SBO	-	35	35
subtotaal SO	34	38	37
SO: cluster 1	-	103	103
SO: cluster 2	-	43	43
SO: cluster 3	-	40	40
SO: cluster 4	34	32	33
Urk	14	43	28
SBO	12	45	29
subtotaal SO	15	42	28
SO: cluster 1	-	95	95
SO: cluster 2	-	34	34
SO: cluster 3	13	46	25
SO: cluster 4	18	38	22
Zeewolde	29	29	29
SBO	-	26	26
subtotaal SO	29	29	29
SO: cluster 1	-	-	-
SO: cluster 2	-	28	28
SO: cluster 3	25	24	24
SO: cluster 4	30	31	31
Totaal	26	38	33

¹⁷ Exclusief de leerlingen die op een reguliere onderwijsvoorziening begeleid worden door Stichting Gewoon Anders in Almere.

In onderstaande tabel staat de gemiddelde reistijd van leerlingen per gemeente naar bestemming uitgesplitst. Bij het lezen van de gegevens dient rekening gehouden te worden dat de berekening van de gemiddelde reistijd verschilt per gemeente. Ook zijn niet voor alle gemeenten alle gegevens beschikbaar.

Tabel 5.2.3: Gemiddelde reistijden in minuten per doordeweekse reis voor leerlingen buiten de gemeente, 1 januari 2010 (bron: Flevolandse gemeenten, afdeling Leerplichtzaken).

bestemming (naar)	herkomst (van)					
	Almere	Dronten	Lelystad ¹⁸	Noordoost-polder	Urk	Zeewolde ¹⁹
Almere	-		100			98
Amersfoort	66					66
Amsterdam	68		87			
Apeldoorn					65	140
De Bilt	63					
Doorn			78			
Dronten		-	37			
Emmeloord		50	57	-	33	
Ermelo		59	49			
Haarlemmermeer	64					
Harderwijk		58	71			45
Haren				100	105	
Hilversum	67					
Huizen	48		88			77
Kampen		47	88	35	48	
Lelystad		49	-	40	53	67
Nunspeet		48				78
Rijs			58	50		
Soest	52					
Utrecht	72					
Zeist	63		78	90	90	75
Zwolle		83	72	70	66	105
Gemiddeld	61	52	82	59	47	77

¹⁸ De reistijden van Lelystad zijn bepaald aan de hand van de beladen reistijd, dus vanaf het moment dat het eerste kind wordt opgehaald, totdat het laatste kind uitstapt.

¹⁹ De reistijden van Zeewolde zijn bepaald aan de hand van de beladen reistijd, dus vanaf het moment dat het eerste kind wordt opgehaald, totdat het laatste kind uitstapt.

6. Wachtlijsten, verzuimers en thuiszitters

Wachtlijsten

Om zicht te krijgen op de vraag naar Onderwijs Zorg PO & VO is naast het aantal leerlingen dat daadwerkelijk onderwijs volgt ook van belang hoeveel Flevolandse leerlingen op een wachtlijst staan. We onderscheiden hierbij twee verschillende soorten wachtlijsten, namelijk (1) de wachtlijst voor indicatiestelling en (2) de wachtlijst voor onderwijsplaatsing. Gegevens over het aantal Flevolandse leerlingen dat op een wachtlijst voor indicatiestelling of onderwijsplaatsing staat voor Onderwijs Zorg PO & VO, zijn aan de volgende instellingen ontleend:

- Regionale Expertise Centra en scholen voor speciaal onderwijs;
- onderwijsinstellingen voor Cluster 1 (Bartiméus en Vision);
- scholen voor speciaal basisonderwijs in Flevoland;
- scholen voor praktijkonderwijs in Flevoland;
- Stichting Gewoon Anders.

Tabel 6.1.1 laat zien hoeveel leerlingen, voor zover bekend, op één van de wachtlijsten staan. We zien dat het aantal leerlingen sinds 2005 is gestegen. We zien ook dat het aantal kinderen dat op een wachtlijst staat het grootst is voor cluster 4. Leerlingen op de wachtlijst voor indicatiestelling vallen in de categorie *onbekend*, omdat van deze leerlingen het cluster nog niet definitief bekend is. Het gaat in deze categorie met name om kinderen die in aanmerking komen voor een indicatie voor cluster 4.

Tabel 6.1.1: Aantal Flevolandse leerlingen op een wachtlijst naar onderwijstype (bron: REC & scholen).

	1-okt-2005	1-mrt-2006	1-jan-2008	1-jan-2010
SBO	3	0	onbekend	9
SO: cluster 1	0	0	0	0
SO: cluster 2	0	0	2	1
SO: cluster 3	0	6	3	7
SO: cluster 4	24	56	75	35
PrO	0	0	onbekend	0
onbekend	0	8	11	23
Totaal	27	70	91	75

De Inspectie brengt jaarlijks voor heel Nederland in beeld het aantal leerlingen op een aanmeldings- en onderzoekslijst en het aantal leerlingen op een plaatsingslijst. In tabel 6.1.2 is de landelijke ontwikkeling van het aantal leerlingen op een plaatsingslijst weergegeven per cluster.

Tabel 6.1.2: Aantal leerlingen op een plaatsingslijst naar cluster (bron: Onderwijsinspectie)²⁰.

	2004	2005	2006	2007	2008
Cluster 1	1	0	0	0	9
Cluster 2	51	47	14	110	40
Cluster 3	220	177	158	175	104
Cluster 4	332	603	1.130	691	766
Totaal	604	827	1.302	976	919

Ook landelijk is het aantal leerlingen op een plaatsingslijst in cluster 4 het grootst. Na de enorme stijging met een piek in 2006 zien we het aantal weer dalen.

Verzuimers en thuiszitters

Het blijkt nog altijd niet eenvoudig een eenduidig beeld te krijgen van het aantal verzuimers en thuiszitters binnen Onderwijs Zorg PO & VO. Gemeenten registreren het aantal verzuimers en thuiszitters niet altijd op dezelfde wijze en de systemen van de leerplichtregistraties kennen beperkingen. De leerlingen die leerwegondersteunend onderwijs volgen zijn hier niet altijd meegenomen.

In Flevoland is van twaalf leerlingen in Onderwijs Zorg PO & VO bekend dat zij in 2009 of begin 2010 hebben verzuimd. Het gaat hier om relatief verzuim, de jongeren staan wel op school ingeschreven, maar verzuimen zonder geldige reden een periode langer dan vier opeenvolgende lesweken.

Het totaal aantal Flevolandse thuiszitters wordt door de gemeenten geschat op 26. Het gaat dan om leerplichtige leerlingen die momenteel geen onderwijs volgen.

²⁰ Inspectie van het Onderwijs (2009). *De staat van het onderwijs. Onderwijsverslag 2007-2008*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

Bijlage I Overzicht gegevens naar bron

De afdelingen Leerplichtzaken van de Flevolandse gemeenten konden in een aantal gevallen niet alle informatie leveren. Zover nodig is gebruik gemaakt van informatie van het Cfi. In onderstaande tabel staat per onderdeel aangegeven wat de bron is.

Tabel bijlage I: Overzicht informatiebronnen zorgleerlingen Flevoland naar gemeente en onderwijstype

	SBO	SO	Lwoo	PrO
Almere	gemeente	gemeente	gemeente	gemeente
Dronten	gemeente	gemeente	Cfi	Cfi
Lelystad	gemeente	gemeente	gemeente	gemeente
Noordoostpolder	gemeente	gemeente	Cfi	Cfi
Urk	gemeente	gemeente	Cfi	Cfi
Zeewolde	gemeente	gemeente	gemeente	gemeente

De gegevens aangeleverd door de gemeente hebben als peildatum 1 januari 2010. De gegevens van de gemeente Almere vormen hierop een uitzondering. De peildatum voor Almere is 1 oktober 2009. De gegevens van het Cfi zijn gebaseerd op de telgegevens van 1 oktober 2009.

Bijlage II Referentiepopulatie

In totaal zijn er 76.000 kinderen in Flevoland leerplichtig (tussen de 4 en 18 jaar). Op basis van deze referentiepopulatie is vast te stellen hoeveel procent deelneemt aan Onderwijs Zorg PO & VO. Hierbij is onderscheid gemaakt naar kinderen t/m 12 jaar en kinderen van 13 jaar en ouder. Deze percentages bieden een ijkpunt voor komende ontwikkelingen binnen de provincie.

*Tabel bijlage II: Referentiepopulatie: aantal kinderen per Flevolandse gemeente, 1 januari 2009
(bron: CBS StatLine).*

	4 t/m 12 jaar	13 t/m 17,5 jaar ²¹	Totaal
Almere	24.808	12.215	37.023
Dronten	4.943	2.589	7.531
Lelystad	8.686	4.133	12.819
Noordoostpolder	5.978	2.943	8.921
Urk	3.329	1.607	4.936
Zeewolde	3.263	1.581	4.844
Totaal	51.007	25.067	76.074

²¹ Dezelfde definitie voor het bepalen van de aantallen is in eerdere rapportages gebruikt, namelijk de kinderen van 13 t/m 16 jaar plus de helft van het aantal 17-jarige kinderen.